

Budapestre vonatkozó újságcikkek

Osztályozás

Tárgy

303.31

Hely

Idő

"1915"

Személy

Helyszám

Szerző:

Cím: *A pesti ghetóban.*

Forrás:

Pesti napló

Bp.

1915 III. 14.

(Hely)

(Idő)

(Köt. v. füz.)

(Oldal)

A pesti ghetóban

Séta a hazátlanok tanyáin — Beszélgetés a galíciai menekültek főpapjával — Bevándoroltak napilapja

Mióta Galícia és Bukovina a harcok színterévé lett, az onnan menekülő lengyel lakosság tömegesen telepedett le Budapesten is. A pesti utca mozgalmas képébe exotikusan keverednek bele a hosszú kaftános, gondozatlan szakállu lengyelek, akik fajuknak minden csapást elviselni tudó szívósságával igyekeznek nyugalmat keresni.

Az Erzsébetvárosnak már-már ghetószerű részein, a Dohány-utca és a Király-utca sötét mellékutcáiban, sűrűn tulzsufolt lakásokban ütötték föl tanyájukat a galíciai menekültek. Lakásaik egytől-egyig levegőtlenek, szellőzetlenek, de mindegyikben van egy-egy imaszoba, ahol ájtatosságukat végzik. A Sip-utca 6. számú ház első emeletén lakik a lengyel menekültek két legelőkelőbb családja.

— A pesti lengyel-zsidó menekültek — magyarázta az egyik németül tudó menekült — két csoportra oszlanak. Az egyik csoportban vannak a *rabbik és melamedek* (papok és tanítók), akiknek semmi más foglalkozásuk nincs, mint a vallással, a Tórával és szent tanokkal foglalkozni. Ezek odahaza nagy tiszteletben részesülnek s külön szektában tömörülnek egy családdá. Ilyen rabbi-családnak őseiktől származó nagy vagyona van ingóiban és ingatlanokban, de a családi vagyonból csak azok kapnak, akiknek nincsen világi foglalkozásuk. A birtokukból kiűzött menekültek természetesen csak azt hozhatták magukkal, ami rajtuk volt és ami a zsebükben elfért. Így azután már fogytán van, a rabbi-családok nénze s a munkához nem szokott emberek kép-

telének testi munkát végezni, mint társaik, akik odahaza is munkások, iparosok voltak s itt is hamarosan találtak alkalmazást gyárakban, raktárakban. Ezek alkotják a menekültek második csoportját, de sorsuk még tűrhetőbb, mint azoké, akiknek zsebében galíciai bankok százezer körönás betétkönyve van s amellet éheznek...

A sip-utcai házban lakik a budapesti lengyel-zsidó menekültek főpapja és patriárkája, Hers Mendel *Spirach* is. Előszobájában fel és alá járkáló, lepedőbe terítkezett nagyszakállu lengyelek álldogáltak és éppen délelőtti imájukat mormolták, amikor beléptem. Megmondtam, hogy a papjukkal akarok beszélni.

— Lehetetlen, — mondja az egyik ájtatoskodó — a „rebbe“ beteg, öreg...

— Mindig imádkozik, hozzá nem lehet bemeni, — teszi hozzá német-héber zsargonban egyik fiatalabb. — De azután mégis akad egy vállalkozó, aki bejelent a főpapnak és a másik utcai szobában fogad a nyolcvanéves, ősz főrabbi, Hers Mendel *Spirach*.

— Bocsásson meg, hogy váratam, — mondta tört német nyelven, karosszékébe roskad — de nálam oly soká, nagyon soká tart imádkozás. Beteg ember vagyok, imádkozás közben is erőt vesz rajtam a fuldoklás. Ilyenkor káig kell várnom, amíg újra egészen egészségnek érzem magam. Istenemmel csak lélekben szívemben ép állapotban érintkezhetem...

— Mióta vannak Budapesten és honnan jöttek?

— A galíciai *Jawornyik* a hazánk, onnan menekültünk előbb Jaroslauba, Lembergbe és onnan mindig beljebb. Magyarországon öt hónapja vagyunk már s azért jöttünk ide, mert halottuk, hogy itt szabadszellemeük (Freisinnig) az emberek nem fogják papi családainkat üldöz-

ni. Az én családom negyvenkét tagból áll, mindnyájan itt lakunk ebben a lakásban.

A rabbi asztalán egy héberbetűs újságot látok. — Ez a menekültek lapja, — mondja a főpap, — az „Allgemeine Jüdische Zeitung“, amely itt Pesten jelenik meg naponta, zsargonnyelven. Benne találunk felvilágosításokat, utmutatásokat és van benne egy állandó rovat, amelyben a menekültek elveszett családtagjaikat keresik.

A főpap bizakodóan beszélt seregeink elsőrendű diadaláról, a gyűlölet hangján szólt az oroszokról, csak akkor vált szomorúvá, midőn a visszatérésről, a leendő visszavándorlásról beszélt.

— Feldulva fogom majd találni szép birtokaimat, — siránkozott az agg, — kirabolva és megszenteltelenítve őseim templomát. Inkább vissza se térjek hazámba, nyugodjam itt, idegen földben.

De hangja már sirásba fuladt. Majd emelt hangon szólt:

— Maga pedig, ifju barátom, aki nemsokára uralkodónk seregének katonája lesz, hajtsa le a

fejét, az öreg Hers Mendel *Spirach* szerencsét kíván önnek.

Lehajtotta a fejem, a pap kinyújtotta kezét fejem fölött, hosszú áldást mormolt, majd pedig égnem emelt kézzel, meghajolva jelezte a kilátgatás végét...